

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1997-1998

23 februari 1998

ONTWERP VAN DECREET

houdende goedkeuring van de volgende internationale akten :

- 1) overeenkomst tot wijziging van de vierde ACS-EG Overeenkomst van Lomé en slotakte, ondertekend in Mauritius op 4 november 1995 ;**
- 2) protocol bij de vierde ACS-EG-Overeenkomst van Lomé naar aanleiding van de toetreding van de republiek Oostenrijk, de republiek Finland en het koninkrijk Zweden tot de Europese Unie, ondertekend in Mauritius op 4 november 1995**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden
uitgebracht door de heer Stefaan Platteau**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Jef Sleenckx.

Vaste leden : de heren Leo Cannaerts, Paul Deprez, Freddy Sarens, Herman Suykerbuyk, Hugo Van Rompaey ;

de heren Karel De Gucht, Jacques Laverge, Stefaan Plateau ;

de heren Fred Dielens, Patrick Hostekint, Jef Sleenckx ;

de heren Luk Van Nieuwenhuysen, Karim Van Overmeire ;

de heer Paul Van Grembergen ;

mevrouw Cecile Verwimp-Sillis.

Plaatsvervangers :

de heren Jan Béghin, Herman Candries, Paul Dumez, Jef Van Looy, Johan Weyts ;

de heren Jacques Devolder, Jaak Gabriels, Didier Ramoudt ;

de heer Jacques Timmermans, mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh, de heer Tuur Van Wallendael ;

de heren Christian Verougstraete, Emiel Verrijken ;

mevrouw Nelly Maes ;

de heer Johan Malcorps.

Zie :

773 (1997-1998)

– Nr. 1 : Ontwerp van decreet

INHOUD

Blz.

I.	Inleidende uiteenzetting door de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie	
I.1.	Tussentijdse herziening	4
I.2.	Inhoudelijke aspecten	
A.	Doelstellingen en beginselen	4
B.	Politieke dialoog	4
C.	Handel en aanverwante vraagstukken	4
D.	Gedecentraliseerde samenwerking	5
E.	Financieel aspect	5
F.	Schuldverlichting	5
II.	Algemene bespreking	
II.1.	Algemene inschatting van de akkoorden	6
II.2.	Kritiek op Lomé-IV	6
II.3.	Toekomstig Lomé-V	7
II.4.	Het Multilateraal Akkoord voor Investerings (MAI)	8
II.5.	Zuid-Afrika als gekwalificeerd lid bij Lomé-IV	9
III.	Stemmingen	
III.1.	Artikelsgewijze stemming	10
III.2.	Eindstemming	10

DAMES EN HEREN,

In de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden werd op dinsdag 17 februari 1998 het ontwerp van decreet houdende goedkeuring van de volgende internationale akten :

- 1) overeenkomst tot wijziging van de vierde ACS-EG-Overeenkomst van Lomé en slotakte, ondertekend in Mauritius op 4 november 1995 ;
- 2) protocol bij de vierde ACS-EG-Overeenkomst van Lomé naar aanleiding van de toetreding van de republiek Oostenrijk, de republiek Finland en het koninkrijk Zweden tot de Europese Unie, ondertekend in Mauritius op 4 november 1995

ten gronde besproken en goedgekeurd.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER LUC VAN DEN BRANDE, MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID, EUROPESE AANGELEGENHEDEN, WETENSCHAP EN TECHNOLOGIE

I.1. Tussentijdse herziening

De minister-president wijst erop dat het op 15 december 1989 ondertekende Lomé-IV-akkoord een looptijd van 10 jaar heeft, met daarin reeds voorzien de mogelijkheid tot herziening in 1995. Deze herziening werd door de beide partijen, dat wil zeggen de Europese Unie en haar lidstaten enerzijds, en de Conferentie van ACS-landen anderzijds, wenselijk geacht, zodat een overeenkomst tot wijziging werd onderhandeld.

Bij deze herzieningsovereenkomst werd meteen een protocol gevoegd betreffende de toetreding van Finland, Zweden en Oostenrijk tot de Europese Unie. Het zijn deze twee internationale verdragen die dus nu ter goedkeuring worden voorgelegd aan het Vlaams Parlement.

I.2. Inhoudelijke aspecten

Aangezien het om een vrij technische overeenkomst gaat, kan men met betrekking tot de inhoud relatief kort zijn.

A. Doelstellingen en beginselen

In de herziene overeenkomst wordt wat betreft de doelstellingen en de beginselen onderstreept dat het respect voor mensenrechten, de rechtsstaat en goed overheidsbeheer vooraan moeten staan. Ook wordt voorzien in een opschorting van de samenwerking in geval van grote schending van deze principes.

B. Politieke dialoog

Op het vlak van de politieke dialoog werd beslist dat de EG-ACS-ministerraad zich voortaan ook kan buigen over vraagstukken van internationale politiek en veiligheid. Deze dialoog kan ook plaatsvinden in verschillende geografische samenstellingen en er wordt ook een grotere coherentie met de EG-ontwikkelingspolitiek nagestreefd ten aanzien van andere regio's zoals Azië en Latijns-Amerika. Specifiek interessant is nog het feit dat Zuid-Afrika gekwalificeerd lid wordt van de Conventie, zonder dat nieuwe bekrachtigingsprocedures nodig zijn.

C. Handel en aanverwante vraagstukken

Op het vlak van handel en aanverwante vraagstukken zijn er enkele opvallende aanpassingen. Een meer samenhangend handelsbeleid wordt vooropgesteld, afgestemd op de comparatieve voordelen van iedere ACS-staat afzonderlijk. Er wordt gestreefd naar versterking van de infrastructuur, het macro-economisch kader en het juridisch-administratief kader voor handel en investeringen. Bovendien worden ook handelsinitiatieven ondersteund die kunnen leiden naar regionale samenwerking. Er is tot slot ook speciale aandacht voor het behoud, het beheer en het herstel van tropische wouden.

D. Gedecentraliseerde samenwerking

De herziene overeenkomst richt ook aandacht op gedecentraliseerde samenwerking. Zo wordt er steun verleend aan lokale initiatieven door coöperatieven, vakbonden en NGO's die voortaan rechtstreeks toegang zullen hebben tot het EOF¹ (Europees Ontwikkelingsfonds). Bovendien worden de overheden van de ACS-landen verzocht om de lokale initiatiefnemers te betrekken bij de opstelling en de uitvoering van de regionale indicatieve programma's.

¹ Het Europees Ontwikkelingsfonds werkt volgens met de begunstigde landen overeengekomen voorwaarden en uitsluitend op hun verzoek. Het is dus het ontwikkelingsbeleid van deze landen dat de hulp van het EOF zal bepalen. In de praktijk wordt dit beginsel natuurlijk door een bepaald aantal elementen afgezwakt. Allereerst wordt over de prioriteiten van ieder afzonderlijk begunstigd land met de Europese Commissie onderhandeld. Deze onderhandelingen lopen uit op de ondertekening, voor elk van de landen, van een "nationaal indicatief programma" over vijf jaar. Zonder dit programma kan de samenwerking niet van start gaan en is geen enkele financiering mogelijk. M.a.w. de partnerlanden kunnen geen enkele hulp krijgen zonder voorafgaand een totaalprogramma te hebben opgesteld dat is goedgekeurd door de Commissie die, zelfs na ondertekening van het "nationaal indicatief programma", de mogelijkheid houdt om zich tegen een of ander door een partnerland ingediend project te verzetten. De EOF-procedure is namelijk niet automatisch, en de aanvaarding van de projecten vormt een specifieke procedure, die los staat van de aanpassing van het nationale programma. In de praktijk vindt er, zowel bij de onderhandelingen over de programmering over vijf jaar, als bij de bestudering van de te financieren projecten, een dialoog plaats tussen de begunstigde regeringen en de Commissie teneinde de prioriteiten van de betreffende regeringen met de voorwaarden en voorkeuren van de Commissie te verzoenen. Deze voorwaarden betreffen voor alles de haalbaarheid en de levensvatbaarheid van de projecten.

De laatste jaren stelt de Europese Commissie overigens steeds vaker voorwaarden die verder gaan dan de simpele economische haalbaarheid, voorwaarden d.m.v. dewelke zij, zonder zich in de plaats van de politieke autoriteiten van de partnerlanden te stellen, de algemene koers van hun ontwikkelingsbeleid bijstuurt. Zo heeft de EU zeer duidelijk te kennen gegeven uitsluitend te willen samenwerken met landen die de mensenrechten eerbiedigen, en vastbesloten voor de weg van de democratie en de rechtsstaat hebben gekozen. Deze eis is voor Europa zo belangrijk dat niet-eerbiediging daarvan tot de opschorting van alle hulp – behalve de humanitaire – kan leiden. (Europese Commissie, Directoraat-Generaal Ontwikkeling, *"Twintig vragen en antwoorden over de Overeenkomst van Lomé tussen de Europese Gemeenschap en de landen in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan"*, Brussel-Luxemburg, maart 1996).

E. Financieel aspect

Op de Europese Raad van Cannes in 1995 werd voor wat betreft de financiële aangelegenheden beslist dat in het tweede financieel protocol (dat dus de tweede periode van 5 jaar van de 10-jarige Lomé-IV-overeenkomst beslaat²) een globaal bedrag van 14.625 miljoen ECU mocht worden vastgelegd. Wat een verhoging met 22% inhoudt tegenover het eerste protocol.

Een intern akkoord tussen de lidstaten van de EG bepaalt onder meer :

- de financiële verdeling tussen de lidstaten (voor België gaat het bij het tweede financieel protocol over een bedrag van 503 miljoen ECU) ;
- het beheer van het Fonds door de Commissie ;
- het toezicht door de lidstaten ;
- de sectorale opsplitsing ;
- verrichtingen van de Europese Investeringsbank in de ACS en de overzeese gebieden.

Dit intern akkoord heeft een exclusief federaal karakter, gezien alle lasten door de federale dienst voor ontwikkelingssamenwerking gedragen worden.

F. Schuldverlichting

Ten slotte wil de minister-president ook nog graag onderstrepen dat de Unie wil bijdragen tot de schuldverlichting van de ACS-landen. Hiervoor worden ongebruikte speciale leningen uit vorige conventies voor een bedrag van 135 miljoen ECU omgezet in giften.

² Lomé-IV was de eerste conventie in haar aard die werd gesloten voor tweemaal de looptijd van de vorige Lomé-Conventies. Enkel het financieel protocol werd nog, zoals vroeger, voor een periode van vijf jaar gesloten. Het eerste financieel protocol vormde meteen ook het zevende Europees Ontwikkelingsfonds, het tweede financieel protocol vormt nu het achtste EOF.

II. ALGEMENE BESPREKING

II.1. Algemene inschatting van de akkoorden

Na een grondige afweging van de positieve en negatieve aspecten van het voorliggende document, verklaart de heer Stefaan Platteau tot de conclusie te zijn gekomen dat de argumenten pro-goedkeuring overweldigend zijn. Meer in het bijzonder juicht hij toe dat via deze akkoorden de markteconomie en de private eigendom veel gemakkelijker tot ontplooiing zullen kunnen komen.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis wenst zich ter zake heel wat sceptischer op te stellen. Haars inziens is de Lomé-IV overeenkomst behept met allerhande tekortkomingen. Net zoals de Groenen in het Europees Parlement Lomé-IV niet hebben goedgekeurd, zal Agalev in het Vlaams Parlement ook niet voor de nu voorliggende akkoorden stemmen. Dit doet overigens niets af van het principiële standpunt dat Agalev wel degelijk voor een "goede" Lomé-overeenkomst zou zijn, mocht die een eerlijk partnerschap tussen Noord en Zuid tot stand kunnen brengen, met een structurele bescherming van de kwetsbare economieën van de ACS-landen.

De minister-president antwoordt hierop dat hij groot belang hecht aan de goedkeuring van deze internationale akten omdat daardoor een aantal middelen vrijgemaakt kunnen worden, om deze Europese ontwikkelingsproces te ondersteunen. Door deze akkoorden goed te keuren kan het Vlaams Parlement, zijns inziens, een belangrijke bijdrage leveren tot de ontwikkeling van de derde wereld.

II.2. Kritiek op Lomé-IV

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis herhaalt dat er heel wat tekortkomingen kleven aan het Lomé-IV-akkoord. Uit de discussies die in diverse gremia en binnen diverse groepen nu al lopende zijn over de opvolgovereenkomst, Lomé-V, werd klaar en duidelijk geconstateerd dat Lomé-IV geen deugdelijke overeenkomst is gebleken, en dat het optimaliseren ervan verregaande wijzigingen zou vergen. Bij de bespreking van het verdrag in het Europees Parlement, werd het door de Groenen overigens ook niet goedgekeurd, wegens "te licht bevonden".

Naar aanleiding van de halfweg-herziening, werd in het Europees Parlement overigens opnieuw gediscussieerd over Lomé-IV.

Uit die discussies kwam onder andere naar voor dat Lomé-IV eigenlijk nog afgezwakt en uitgehold werd onder invloed van de recentste GATT-akkoorden, en van de Wereldhandelsorganisatie (WTO). Ten gronde bleek het ondertussen overigens hoogst onduidelijk te zijn geworden in welke mate Lomé-IV nog compatibel is met de WTO-regels. Het blijkt derhalve nog maar de vraag te zijn of – los van de wereldhandelsakkoorden – de zwakke ACS-economieën überhaupt nog wel enige extra-bescherming kunnen genieten³. Tevens bleek uit de discussies dat er niet of nauwelijks iets in huis is gekomen van de belofte tot compensatie (voor de verminderde bescherming ten gevolge van de GATT-akkoorden) via het Europees Ontwikkelingsfonds. Er is nooit een reële verhoging van de middelen gekomen.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis merkt ook nog op dat het verdrag steeds "conditioneler" wordt (d.w.z. dat er meer en meer voorwaarden aan de hulp worden verbonden), zonder dat er daar een versterking van de Europese engagementen tegenover wordt gezet. Daar waar men dus meer en meer vraagt van de ACS-landen, blijkt men in de EU zelf minder en minder bereid om engagementen aan te gaan.

Inzake schuldverlichting door de omzetting van niet-opgenomen leningen in giften meent mevrouw Cecile Verwimp-Sillis dat de voorgenomen operatie a ratio van 135 miljoen ecu verre van voldoende is.

De minister-president wenst het lid er op te wijzen dat we hier in essentie niet voor een statisch gegeven staan, maar dat de gecoördineerde Europese ontwikkelingssamenwerking via de opeenvolgende Lomé-akkoorden in wezen (zoals hoger reeds gesteld) een "proces" vormt. Sinds medio de jaren zeventig Lomé-I werd afgesloten is er reeds heel wat weg afgelegd.

Daarenboven moet men er zich ook van bewust zijn dat de wereld rond de ACS-landen in de afgelopen decennia bijzonder sterk is veranderd. Van een beschermde markt is men naar een meer open

³ Zie hieromtrent o.a. MOURADIAN, A-M, "Un accord sacrifié sur l'autel du libre-échange. Offensive contre la convention de Lomé", *Le Monde Diplomatique*, April 1995, p. 13.

markt geëvolueerd⁴. Daarenboven is de algemene tarifiering van de Unie met elke GATT-ronde sterk verminderd. In de Wereldhandelsorganisatie zijn er overigens sinds de afronding van de Uruguay-ronde reeds verschillende beslissingen genomen die nog niet volledig zijn opgenomen in de tarief-structuren of de contingenten, maar die nog verder de voordelen terugschroeven die de ACS-landen voordien (en soms zelfs sinds de late jaren vijftig) genoten⁵.

Aansluitend laat de minister-president terzake de door mevrouw Cecile Verwimp-Sillis afgekeurde "conditionaliteit" opmerken dat zij hier niet consequent is met haar eigen basisopstelling. Zelf pleit ze immers constant voor het opnemen van voorwaarden allerhande (sociale clausules, ecologische procedures, een aantal basisrechten,...) in verdragen. Zijns inziens is er hier dan ook sprake van een

vorm van selectieve blindheid. Om consistent te zijn moet men kunnen aanvaarden dat voorwaardelijkheid ook op andere vlakken dan de eigen voorkeursterreinen kan spelen.

II.3. Toekomstig Lomé-V

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis acht het minstens een beetje bizar dat er anno 1998 nog moet gedebatteerd worden over de goedkeuring van de tussentijdse herziening van Lomé-IV, aangezien men op diverse fora en binnen diverse gremia reeds volop Lomé-V⁶ aan het voorbereiden is.

De minister-president beaamt dat men inderdaad reeds volop bezig is met het uitdokteren van de vijfde overeenkomst tussen de ACS en de EG. Deze kwestie is overigens zijdelings reeds aan bod gekomen in deze commissie naar aanleiding van de recente bespreking van het beleidsplan ontwikkelingssamenwerking.

Ondanks de hierboven aangehaalde kritiek spreekt het natuurlijk wel voor zich dat niet alles slecht is aan Lomé-IV. Qua invulling van een toekomstig Lomé-V, ziet mevrouw Cecile Verwimp-Sillis wel iets in het behouden van de goede principes die reeds in Lomé-IV besloten lagen, aangevuld met een aantal andere principes⁷. Onder dat laatste zijn onder andere begrepen : een veel samenhangender beleid vanuit Europa op het vlak van de internationale samenwerking ; uitbreiding van het werkingsgebied naar andere landen in het Zuiden (andere MOL [minder ontwikkelde landen], andere arme gebieden,...) ; het uitgroeien tot een effectief partnerschap, waarin een duidelijke wederkerigheid in de samenwerking geldt (niet langer eenzijdig optreden, maar samenwerken in samenspraak). In de toekomst dienen ook de tegenstrijdigheden die nu al te vaak bestaan tussen ontwikkelingssamenwerking aan de ene kant, en belangen inzake landbouw, visserij, handel en milieu aan de andere kant zoveel als mogelijk te worden aangepakt en opgeheven. Centraal moet in elk geval de strijd tegen de

⁴ Reeds in het Verdrag van Maastricht (dus voor de afronding van de Uruguay-ronde van de GATT, en voor de oprichting van de WTO), werd bepaald dat het communautaire ontwikkelingsbeleid onder andere op de harmonische en geleidelijke integratie van de ontwikkelingslanden in de wereld economie diende te zijn gericht. Tegelijk werd in datzelfde Verdrag van Maastricht echter ook bepaald dat – omwille van de voor de armste ontwikkelingslanden niet erg gunstige, zeer snelle mondialisering van de economie (zoals die in wezen enkel werd bekrachtigd door het recente GATT-akkoord) – de armste landen voorrang moesten krijgen bij de samenwerking met de Europese Unie. De prestatievereisten die samenhangen met de eisen op het gebied van extern concurrentievermogen kunnen immers soms tijdelijk onverenigbaar blijken met de ontwikkelingsprioriteiten van de betrokken landen.

⁵ Bijzonder significant in dit opzicht is het voorwoord van Europees Commissaris voor Ontwikkelingssamenwerking, João De Deus Pinheiro, bij het document "*EU-ACP Cooperation in 1995. What form of structural adjustment ?*", Brussel, Europese Commissie, Directoraat-Generaal voor Ontwikkeling, speciaal nummer van "The ACP-EU Courier", juli 1996, 246 pp., daarin stelt hij o.a. "The text of the revised Lomé Convention, signed in Mauritius, has a sharper political content and gives greater support to economic and trade competitiveness of ACP products and at the same time promotes aid efficiency and coherence. [...] I personally intend that the programming will aim at improving competitiveness of ACP states to help meet the challenge of liberalisation of world trade, starting at the regional level. Globalisation, a very complex phenomenon, should be to everyone's advantage ; both ACP and European states. The competitiveness of ACP states must be strengthened to help them meet the new challenges [...]", en hij gaat verder : "[...] In 1995 there was a slowing of payments made. This can be explained in part by the political and economic situation in certain ACP states. However, other reasons linked to the nature of community aid itself, can also be forwarded. The agreement modifying the Lomé IV Convention for the next five years sets out to correct these [...]".

⁶ In concreto loopt Lomé-IV af op 29 februari 2000.

⁷ Zie hiervoor o.a. : FRISCH, D., "L'avenir de la Convention de Lomé : Premières réflexions sur la politique africaine de l'Europe après l'an 2000", *Document de travail ECDPM nr. 11*, Maastricht, ECDPM.

armoede staan. Hierbij moet men zich duidelijk baseren op de grote VN-conferenties die er terzake geweest zijn, en waar men onder andere ook heeft vastgesteld dat er zware ongelijkheden bestaan tussen mannen en vrouwen. In de ontwikkelingssamenwerking moet men het bij voorkeur opnemen voor de vrouwen, omdat zij in de landen van het Zuiden heel vaak een groot deel van de economie schragen. Ook dient er meer aandacht te gaan naar kinderrechten. En tenslotte moet een toekomstig verdrag ook duidelijk gekaderd worden binnen het concept van de duurzame ontwikkeling. Dat laatste is in elk geval nog onvoldoende terug te vinden in Lomé-IV.

De minister-president beaamt ten volle de essentiële rol van de vrouw, in alle culturen, maar zeker in die culturen die nog een verdere ontwikkeling moeten kunnen krijgen. Hetzelfde geldt overigens voor de kinderrechten. Ook kan hij zich ten volle terugvinden in de notie van "duurzame samenwerking".

II.4. Het Multilateraal Akkoord voor Investerings (MAI)

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis wenst van de gelegenheid gebruik te maken om naar aanleiding van de bespreking van de twee voorliggende internationale akten, de aandacht van de commissieleden te vestigen op een zeer belangrijk akkoord dat in de maak is en dat zware consequenties kan hebben voor de ontwikkelingslanden. Het gaat meer bepaald over het Multilateraal Akkoord voor Investerings (MAI)⁸. Zij wenst dit specifiek nú te

doen omdat ze hoopt dat in dit onderhandelingsstadium, vanuit de een of andere hoek, misschien nog enige invloed kan worden uitgeoefend op de inhoud (in de zin van het inbrengen van een sociaal en een ecologisch luik) van het akkoord. Eenmaal de akkoorden gefinaliseerd moeten de parlementaire gremia die ze behandelen zich immers tevreden stellen met een eenvoudig "ja" of "nee". Mogelijkheid tot amenderen bestaat dan immers niet meer.

Dit Multilateraal Akkoord voor Investerings, dat momenteel in het kader van de OESO behandeld wordt, zal qua investeringen zowat de pendant worden van de bestaande wereldhandelsakkoorden. Naast de vrijmaking van de handel, zullen nu ook de investeringsstromen volledig vrijgemaakt worden. De minder ontwikkelde landen en minder ontwikkelde regio's zullen derhalve ook geen enkele mogelijkheid meer hebben om enige invloed uit te oefenen, laat staan in te grijpen, op de investeringen die bij hen worden gedaan. Rekening houdend met het feit dat kapitalen nu al zeer snel internationaal kunnen getransfereerd worden, mag er dus redelijkerwijze van uitgegaan worden dat de financiële situatie van de ontwikkelingslanden aan enorme en snelle fluctuaties onderhevig zal zijn.

nomen om einde april een politiek principeakkoord te bereiken, en de ondertekening te verdagen tot oktober-november. Deze poging zal echter waarschijnlijk stranden op Amerikaanse bezwaren, aangezien het MAI in de VS ondertussen zeer gevoelig is komen te liggen bij een deel van de democratische partij van president Clinton. De VS streven er nu veeleer naar om de onderhandelingen volledig te herbeginnen, maar dit keer binnen het kader van de Wereldhandelsorganisatie. Gezien het zwaar ideologisch karakter van de discussie omtrent het MAI lijkt het echter niet evident dat er snel een nieuw akkoord uit de bus zal komen.

⁸ Over het MAI werd reeds ongeveer twee jaar onderhandeld onder de auspiciën van de OESO. Dit laatste was overigens niet toevallig. Reeds in het kader van de Uruguay-ronde van de GATT had men het over de totale vrijmaking van de investeringen gehad, maar de ontwikkelingslanden hadden daar hun veto gesteld. De rijke landen hebben dan maar beslist om onder elkaar daarover te onderhandelen. In concreto begonnen de besprekingen in mei 1995. Het akkoord was virtueel rond (in januari 1997 werden de grote lijnen van het akkoord reeds vastgelegd in een geheim gehouden basistekst) toen, vooral in de VS, kritiek uitbrak vanwege burgerbewegingen en ecologisten. Deze kritiek waaide voornamelijk via Canada over naar Europa, en dan meer bepaald naar Frankrijk, waar bezwaren werden geopperd tegen de toepassing ervan bij investeringen in "cultuurgevoelige" sectoren. De kritiek veranderde ondertussen van ondertoon, en richt zich nu vooral tegen de geïnstitutionaliseerde economische mondialisering. De vooropgestelde datum (27 & 28 april e.k.) voor ondertekening werd ondertussen verlaten. Wel zou binnen de OESO nog een laatste poging worden onder-

Inhoudelijk omvat het MAI vooral twee belangrijke principes. Vooreerst wordt duidelijk gestipuleerd dat het de staten verboden is om vreemde investeerders op enigerlei wijze slechter te behandelen dan nationale investeerders. Tweedens voorziet het akkoord in een schadevergoeding telkens, en van zodra, een investeerder een verlies, dan wel een gedeelde winst, zou oplopen ten gevolge van enige discriminatie. Deze principes liggen reeds vervat in vele honderden bilaterale investeringsakkoorden. Hier wordt echter voor het eerst een algemeen kader geschapen, waarin meteen ook de juridische instrumenten tegen discriminatoir optredende staten zouden worden vastgelegd. Zo zou het onder het MAI verboden zijn om aan een vreemde investeerder op te leggen dat hij een bepaald quotum aan lokale werknemers zou aanwerven, of dat hij een deel van zijn aankopen bij lokale leveranciers zou plaatsen, of dat hij een sociale zetel zou moeten vestigen in het gastland, of dat er bepaalde O&O-inspanningen zouden moeten geleverd worden in het gastland, of nog dat er ingeval van onteigening enige discriminatie zou zijn tussen vreemde en eigen investeerders.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis wil in deze ook het feit laken dat hierover beslist wordt door een zeer beperkt aantal mensen in enkele zeer schimmige gremia, met totaal voorbijgaan aan de desiderata van de parlementen. Dit is volgens haar een, in democratisch opzicht, erg ongezonde toestand.

Van de minister-president had zij dan ook graag vernomen wat de stand van zaken nu precies is, en wat er al dan niet nog kan gebeuren qua democratische bijsturing, en dan met name vanuit de deelstaat Vlaanderen.

De minister-president antwoordt hierop dat deze kwestie uitermate technisch is, en ook het kader van deze bespreking ver te buiten gaat. Wel kan hij meedelen dat de administratie de laatste hand aan het leggen is aan een nota terzake. Op een latere vergadering wil hij daar desgewenst wel even op ingaan.

II.5. Zuid-Afrika als gekwalificeerd lid bij Lomé-IV

De heer Herman Suykerbuyk wenst enige nadere toelichting te krijgen inzake de positie van Zuid-Afrika binnen de conventie van Lomé. Uit de toelichting in het gedrukte stuk moet immers blijken dat een protocol inzake de toetreding van Zuid-Afrika in het vooruitzicht werd gesteld. Hieruit zou dus kunnen worden afgeleid dat er ten aanzien van Zuid-Afrika nog geen regeling getroffen is, hetgeen enigermate in tegenstelling lijkt te zijn met de terzake erg affirmatieve mondelinge toelichting. Daaruit kan immers worden afgeleid dat Zuid-Afrika automatisch lid wordt van de conventie. Het zou meer bepaald gaan om een gekwalificeerd lidmaatschap, waarbij het land niet in aanmerking komt voor, onder meer, de algemene handelsregelingen, en ontwikkelingssamenwerking onder de overeenkomst. Ook is het de spreker niet duidelijk waarom men dan, iets verder, nog stelt dat een bilateraal handels- en samenwerkingsakkoord met Zuid-Afrika onderhandeld wordt. De positie van Zuid-Afrika in heel deze context komt uit dit alles minstens wat confuus naar voor.

De minister-president laat opmerken dat de genoemde onderhandelingen van bilaterale aard zijn, en plaats vinden tussen de regering van Zuid-Afrika enerzijds, en de (door de Raad van Ministers gemandateerde) Europese Commissie anderzijds. Verder wijst hij erop dat er hier in wezen

sprake is van een dubbel proces⁹. Eerstens is er de algemene wil dat het nieuwe Zuid-Afrika ook deelgenoot zou zijn van de landen die tot de ACS-groep behoren. Op basis van deze consensus werd de piste van het automatisch gekwalificeerd lidmaatschap uitgedokterd. Maar dit belet vanzelfsprekend niet dat er daarnaast ook meer specifieke afspraken tot stand kunnen worden gebracht met Zuid-Afrika. De minister-president verwijst ter verduidelijking van dit alles naar het nieuwe artikel 364 van de conventie¹⁰. Ook vanuit Vlaams oogpunt komt het de minister-president volledig gerechtvaardigd voor dat de Europese Unie tot een specifieke bilaterale afspraak met Zuid-Afrika wil komen. Vlaanderen is Europa daarin immers al voorgegaan.

De heer Stefaan Platteau laat terzake opmerken dat hij het automatische lidmaatschap van Zuid-Afrika bij de conventie bijzonder positief inschat.

⁹ In het bijzonder is voor Zuid-Afrika in de herziene Lomé-IV-overeenkomst dus een gedeeltelijke toetreding tot de Overeenkomst van Lomé voorzien, vergezeld van een bilateraal akkoord van voornamelijk commerciële aard. Dit laatste punt vormt, luidens de Europese Commissie, meteen ook een goede weergave van de evolutie van de ontwikkelingssamenwerking, die langzaam maar zeker van "hulplogica" in "contractaanpak" verandert, m.a.w. de opstelling tussen twee (of meer) partijen van een echt contract, met voorwaarden die de desbetreffende partijen onderling binden.

¹⁰ Het nieuwe artikel 364 luidt :
"Indien de onderhandelingen met Zuid-Afrika vóór de inwerkingtreding van de bepalingen tot wijziging van de Overeenkomst overeenkomstig artikel 366, lid 2, leiden tot een akkoord over zijn toetreding tot de Overeenkomst, dan handelt de Raad van Ministers, niettegenstaande de in artikel 363 genoemde toetredingsvoorwaarden, overeenkomstig de uitkomst van die onderhandelingen en neemt hij een besluit over de modaliteiten en voorwaarden van de toetreding van die Staat, met inachtneming van de specifieke kenmerken van Zuid-Afrika.

Deze modaliteiten en voorwaarden zullen worden vermeld in een speciaal protocol dat een integrerend onderdeel van de Overeenkomst zal vormen.

In geval van een positief besluit wordt Zuid-Afrika opgenomen bij de Staten die de Overeenkomst hebben ondertekend, zonder dat daarvoor verdere bekrachtiging door de partijen bij de Overeenkomst is vereist. In het Besluit van de Raad van Ministers wordt de datum vermeld waarop de toetreding van kracht wordt."

III. STEMMINGEN

III.1. Artikelsgewijze stemming

Artikel 1

Ter stemming gelegd wordt het eerste artikel van het ontwerp van decreet houdende goedkeuring van de volgende internationale akten :

- (1) overeenkomst tot wijziging van de vierde ACS-EG-Overeenkomst van Lomé en slotakte, ondertekend in Mauritius op 4 november 1995 ;
- (2) protocol bij de vierde ACS-EG-Overeenkomst van Lomé naar aanleiding van de toetreding van de republiek Oostenrijk, de republiek Finland en het koninkrijk Zweden tot de Europese Unie, ondertekend in Mauritius op 4 november 1995

aangenomen met 10 stemmen bij 1 onthouding.

Artikel 2

Ter stemming gelegd wordt daarna ook het tweede artikel van het ontwerp van decreet houdende goedkeuring van de volgende internationale akten :

- (1) overeenkomst tot wijziging van de vierde ACS-EG-Overeenkomst van Lomé en slotakte, ondertekend in Mauritius op 4 november 1995 ;
- (2) protocol bij de vierde ACS-EG-Overeenkomst van Lomé naar aanleiding van de toetreding van de republiek Oostenrijk, de republiek Finland en het koninkrijk Zweden tot de Europese Unie, ondertekend in Mauritius op 4 november 1995

aangenomen met dezelfde stemverhouding.

III.2. Eindstemming

Het ontwerp van decreet houdende goedkeuring van de volgende internationale akten :

- (1) overeenkomst tot wijziging van de vierde ACS-EG-Overeenkomst van Lomé en slotak-

te, ondertekend in Mauritius op 4 november 1995 ;

- (2) protocol bij de vierde ACS-EG-Overeenkomst van Lomé naar aanleiding van de toetreding van de republiek Oostenrijk, de republiek Finland en het koninkrijk Zweden tot de Europese Unie, ondertekend in Mauritius op 4 november 1995

wordt daarna in zijn geheel aangenomen met 10 stemmen, bij 1 onthouding.

De verslaggever,

Stefaan PLATTEAU

De voorzitter,

Jef SLEECKX